

PRAKTISCH

VOEDSELVERRIJKING VOOR PAPEGAAIEN

landelijk informatiecentrum gezelschapsdieren

www.licg.nl
over houden van huisdieren

Papegaaien zijn intelligente vogels. Om die reden is het belangrijk om hen voldoende te stimuleren en bezig te houden. Een goede manier om dit te doen is door de papegaai te laten zoeken naar voer. In het wild besteden papegaaien al gauw 5 tot 8 uur aan het zoeken naar eten. In gevangenschap blijkt deze tijd vaak teruggebracht te zijn naar 30 minuten tot een uur per dag.

Onderzoek heeft uitgewezen dat het zoeken naar voer een belangrijke behoefte van papegaaien is. Wanneer papegaaien onvoldoende te doen hebben of niet de mogelijkheid krijgen om die natuurlijke behoefte te vervullen, zullen ze zich gaan vervelen en ongewenst gedrag vertonen, zoals harde geluiden maken of hun eigen veren plukken.

In dit document kunt u meer lezen over de verschillende manieren om uw papegaai bezig te houden met het zoeken naar eten, ook wel voedselverrijking genoemd.

Werken voor voer, een natuurlijke behoefte

Papegaaien in het wild zijn een groot deel van de dag bezig met het zoeken naar en bewerken van hun eten, zoals het pellen en kraken van fruit en noten. Papegaaien die als huisdier gehouden worden, krijgen hun voer vaak in een bakje voorgeschoteld. De papegaai hoeft in zo'n geval niets voor zijn eten te doen, en kan zich daardoor gaan vervelen. Dit kan op zijn beurt weer tot gevolg hebben dat er probleemgedrag ontstaat, zoals veren plukken, schreeuwen of afwijkend gedrag dat steeds herhaald wordt (stereotiep gedrag).

Uit onderzoek is gebleken dat papegaaien graag werken voor hun voer. Uit een onderzoek bij grijze roodstaart papegaaien bleek dat ze, als ze de keuze hadden, de voorkeur gaven aan voer waar ze voor moesten werken boven het voer dat gewoon klaarstond in hun voerbakje.

Om in deze behoefte te voorzien is het belangrijk, en daarnaast ook leuker voor uw papegaai, als u hem/haar bezig probeert te houden met het zoeken naar voer. Er zijn verschillende mogelijkheden om dergelijk gedrag te stimuleren. Er is veel te koop in winkels, maar daarnaast is het ook zeker mogelijk om dingen zelf te maken.

Let op: Voedselverrijking is bedoeld om de papegaai langer bezig te houden met zijn of haar voer. Voer dus geen extra hoeveelheden voer aan uw papegaai! Dit kan bijvoorbeeld leiden tot ernstig overgewicht.

Welke voedingsmiddelen kunt u gebruiken als voedselverrijking?

Bij voedselverrijking kan gebruik gemaakt worden van eigenlijk alle voedingsmiddelen die geschikt zijn voor papegaaien, zoals pellets, zaden, groenten, fruit en noten.

Fruitsoorten die gegeven kunnen worden zijn bijvoorbeeld palmnoten, banaan, kiwi, guave, papaja, mango, cactus, frambozen, cranberries, bosbessen, sinaasappel, pruimen, perziken, abrikozen, appel en peer.

Groenten die gegeven mogen worden zijn onder andere wortel, selderij, broccoli, paprika, maïs en zoete aardappelen.

Noten die u kunt geven zijn walnoten, pecannoten, amandelen, paranoten, macadamianoten, pijnboompitten en kokosnoten.

Voedselverrijking zonder voorbereiding

De gemakkelijkste manier om uw papegaai een tijd bezig te houden is het voeren van noten in de dop. Er zijn veel verschillende noten, die een andere manier van aanpak vragen van uw papegaai. Indien u noten geeft is het belangrijk dat u ongezoeten exemplaren geeft. Geef vooral ook niet teveel noten: papegaaien en papegaaiachtigen kunnen snel te dik worden van noten en allerlei ziekten ontwikkelen, zoals aderverkalking. Geef uw papegaai dus niet meer dan een paar noten per dag, waarbij u uiteraard rekening moet houden met het formaat van uw papegaai.

Een grote winterwortel kan vrij eenvoudig tussen de spijlen van de kooi gedrukt worden. De papegaai kan deze kapot maken en opeten. U kunt de wortel ook bovenop de kooi leggen om het extra moeilijk te maken. Gebruik ook eens wortel met het loof er nog aan.

Takken van fruitbomen en de wilg mogen aan papegaaien gegeven worden. Deze takken (met of zonder bladeren) kunnen ze gebruiken als zitstok en ze kunnen de tak kapot maken en eten. U kunt deze takken tussen de tralies klemmen of met touwen ophangen, net hoe u het wilt hebben. Het is daarnaast een makkelijke manier om de kooi een natuurlijke uitstraling te geven.

U kunt een flinke tak van een berk of beuk tevens gebruiken om voedsel in te verstoppen. Op deze manier zijn de papegaaien op een natuurlijke manier op zoek naar eten. U kunt bijvoorbeeld wat voer aan de uiteinden van de takken prikken.

Voedselverrijking met weinig voorbereidingstijd

Komkommers zijn erg handig om te vullen met kleine zaden en vruchtjes. Als u een halve gevulde komkommer aan een stukje touw hangt, dan zwaait deze heen en weer in de kooi. Dit maakt het iets lastiger om het lekkers eruit te halen.

Een papieren of kartonnen doos kunt u vullen met papiersnippers of ander materiaal en daartussen het voer verstoppen. Uw papegaai kan de doos daarna ook nog stukmaken.

U kunt fruit en groenten in water leggen en het invriezen. U kunt hetzelfde doen met vruchtensap aangelengd met water. In geval van de ijsblokjes met groenten en fruit moet de papegaai iets meer moeite doen om bij het eten te komen. De vruchtensap blokjes zijn als lekkernij bedoeld, uw papegaai is dan een tijdje zoet met het ijsblokje.

Voor tuinvogels zijn er broodkorfjes te verkrijgen. Hierbij zijn twee stukken gaas tegen twee houten zijstukken vastgemaakt, zo ontstaat er een korfje waar precies een boterham tussen past. U kunt deze korf ook gebruiken om er ander voer in te stoppen, zoals een stuk appel of wortel. Het

gaat erom dat uw papegaai bezig is om het voer uit het gaas te peuteren. Dit is geschikt voor kleine papegaaiachtigen, die niet sterk genoeg zijn om het staal door te bijten.

U kunt voer in grove stukken aan een sterk (onbehandeld) touw of staaldraad rijgen, en in de kooi hangen. Hang het op een wat moeilijkere plek, zodat uw papegaai er langer mee bezig is.

Foerageerspeelgoed zelf maken

Foerageerspeelgoed (voedselspeelgoed) is speelgoed dat speciaal bedoeld is om de papegaai moeite te laten doen voor zijn eten en na te laten denken. Van allerlei materiaal kunt u zelf dergelijke speeltjes maken.

Van onbehandelde rieten manden, touw en houten onderdelen kunt u al vrij snel een interessant speeltje maken waar u ook voer in kunt verwerken. De houten onderdelen zijn speciaal voor papegaaien en in allerlei kleuren te verkrijgen, u moet wel goed opletten dat vermeld wordt dat de gebruikte verf niet schadelijk is voor uw papegaai. In het speeltje kunt u allemaal stukjes voer stoppen, u kunt bijvoorbeeld een schijf wortel of komkommer ertussen doen.

U kunt een pvc buis gebruiken om voer in te verstoppert. U boort een paar gaten in de buis; de grootte van de gaten kunt u zelf bepalen. Zorg ervoor dat het voer er redelijk makkelijk uit kan vallen. Schuur het gat vervolgens goed na zodat er geen scherpe randjes zijn. De uiteinden kunt u (na het vullen met voer of lekkers) afsluiten met een eindkap voor pvc buizen. De papegaai moet vervolgens de pvc-buis over de grond rollen (of bijvoorbeeld heen en weer schudden als deze opgehangen is) om het voer uit de buis te krijgen.

Met behulp van Arabische gom, een harsproduct van de Acacia, kunt u zelf een voerstaaf, voerballetjes of andere vormpjes maken waar uw papegaai stukjes voer uit kan peuteren. De gom wordt meestal verkocht als poeder dat met water wordt aangemaakt. Daarna kunt u er zaden door mengen en het in een vormpje gieten en laten stollen of tot een bal of staaf kneden.

Op het internet vindt u op verschillende plaatsen tips voor het zelf maken van foerageerspeelgoed voor papegaaien. U kunt daar leuke ideeën opdoen. Let wel altijd op of de gebruikte materialen en technieken veilig zijn voor de papegaai. Een leuke bron van inspiratie is het Parrot Enrichment Activity Book van Kris Porter, te vinden op internet.

Foerageerspeelgoed uit de winkel

In de dierenspeciaalzaak zijn voerpuzzels te koop. De handige hobbyist kan deze overigens ook zelf maken. Hieronder worden een aantal voorbeelden genoemd.

Voor honden bestaan er al enige tijd voerpuzzels van hout waarbij de hond bijvoorbeeld schuifjes moet wegduwen om daaronder zijn brokje te vinden. Dit kunt u ook gebruiken voor uw papegaai. Voor papegaaien zijn er ook speciale voerpuzzels beschikbaar. Vaak zijn deze gemaakt van sterk plastic (acryl), metaal en/of hout. Dergelijke voerpuzzels zijn over het algemeen wat moeilijker op te lossen dan de varianten voor honden. Let bij alle puzzels op dat het materiaal niet afgebeten en ingeslikt kan worden.

Een andere variant van voerpuzzels lijkt op een piñata. Dit is speelgoed dat geheel gemaakt is van papier en gevuld kan worden met lekkernijen of voer. De papegaai moet vervolgens de piñata kapot maken voor hij bij het voer kan. In tegenstelling tot overige puzzels is dit type voerverrijking slechts voor eenmalig gebruik bedoeld.

Voor knaagdieren zijn er metalen hooiballen te koop in verschillende maten. Deze zijn ook heel bruikbaar voor papegaaien. U kunt zo'n metalen bal vullen met hooi, stro of papier en daartussen pellets of allerlei stukjes groente en fruit verstoppen. Let wel op dat uw papegaai het stro of hooi niet opeet! Vogels kunnen door de opname van dergelijke materialen namelijk verstoppingen van het maag-darmkanaal krijgen. De bal kunt u ophangen in de kooi en meerdere keren gebruiken. Houd daarbij wel in de gaten dat uw papegaai niet vast komt te zitten in het balletje.

Er zijn ook houten blokken te koop waar een aantal gaten in zijn geboord. Deze blokken zijn bedoeld om het zoeken naar voedsel in het wild na te bootsen. De gaten kunt u vullen met wat lekkers zoals een fruitpapje of eivoer. U kunt het ook gebruiken om het gewone voer in te geven. Uw papegaai is er langer mee bezig om zijn of haar voer eruit te krijgen. Maak deze houten blokken goed schoon nadat uw papegaai klaar is.

Aandachtspunten bij voedselverrijking

Houd er rekening mee dat, als u groenten en fruit geeft of iets dat met water is aangemaakt, het voer niet langer dan een dag in de kooi kan blijven liggen. Bacteriën en schimmels groeien goed in een vochtige omgeving. Ook takken mogen niet al te lang in de kooi blijven vanwege de ontlasting en resten voer die erop komen te liggen; ook dit bevordert de groei van bacteriën en schimmels.

Denk ook aan de veiligheid. Let op dat de papegaai niet vast kan komen te zitten, geen onverteerbare stukjes van speelgoed kan afbijten en inslikken, dat er geen scherpe randen aan het speelgoed ontstaan en uiteraard dat de gebruikte materialen en verf niet giftig zijn.

Leuker voor de papegaai, leuker voor u

Met voedselverrijking kunt u ervoor zorgen dat uw papegaai een aantal uur per dag bezig gehouden wordt. Het vertonen van natuurlijk gedrag zoals het zoeken naar voer is belangrijk voor alle dieren, zeker ook voor papegaaien. Papegaaien die zowel mentaal als fysiek bezig gehouden worden zullen zich niet snel vervelen, en daardoor is er ook minder kans dat ze vervelend of afwijkend gedrag gaan vertonen. Door het aanbieden van voedselverrijking bevordert u het welzijn van uw papegaai, en ook u kunt genieten door te observeren hoe uw papegaai bezig is met de aangeboden materialen.

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren biedt onafhankelijke en betrouwbare informatie over het houden van huisdieren.